

Išplėstinio kurso užduotis

Perskaitykite pateiktą tekstą ir jį aptarkite.

Apibūdinkite *teksto tematiką, keliamų problemų aktualumą*.

Aptarkite teksto *argumentavimo būdus, stilistiką*.

Išsakykite *savo požiūrį* į keliamas problemas, *pagrįsdami tekstu ir savo patirtimi*.

Kalbėdami mintis dėstykite *nuosekliai ir aiškiai*, kalbėkite *taisyklingai*, laikykitės *kalbėjimo etikos reikalavimų*.

Jums kalbėti skirtos 5 minutės. Likusį laiką (5 minutes) apie šį tekstą ir jame keliamas problemas diskutuokite su egzaminuotoju.

Gražioje šalyje viskas turi būti gražu Dalia Staponkutė

Didelė Lietuvos kultūros dalis šiandien grindžiama Europos projektais ir globalios rinkos reikalavimais. Atsivėrė daugybė naujų ir patrauklių nišų, tačiau šalia populiariėja ir tai, kas nepatrauklu, užtat pelninga: ne gilus, bet skandalingas arba „madingas“ menas, menas kaip populiarius skandalas, menas kaip triukšmas, kaip rožinės „muilo operos“. [...]

Šiandienos lietuvių literatūra ir menas dar nepakankamai byloja apie tai, kas iš tikro vyksta Lietuvoje, ypač Lietuvos kaime, iš kurio masiškai traukiasi žmonės. Beveik nėra socialinės kritikos tekstų ir romanų. Šalies istorijoje, kuri užrašyta tik iš dalies arba nuolatos perrašoma, norisi gilesnio literatūrinio žvilgsnio ir į jos dramą, kuri beveik dar neatskleista. [...]

Tikrasis laisvėjimas ateina per visapusį kalbos intelekto išnaudojimą, o be šito gali nutikti taip, kad kursime tik į plotį, bet ne į gylį: visko daug, bet esmės maža. Mūsų laisvėjimo pagrindas – mūsų kalbos intelekto galimybės. Ten ir turėtume ieškoti visų savo praradimų, atradimų ir įkvėpimo. [...] Nebūna mirusių kalbų, tačiau būna mirę jos vartotojai. Mirę ne fiziškai, o socialiai. [...]

Sovietinė epocha suteikė lietuviams pamokas, iš kurių galima mokytis, tačiau ar verta teigti, kaip kad dažnai teigiame, jog buvome tokie miklūs ir pagreitintai „išokome“ į Vakarų modernizmą? Tai – iliuzija arba paklaida. Arba kvailystė. Nei mūsų vystymasis buvo „sustabdytas“, nei reiktų tam tikrą istorinį etapą traktuoti kaip nuopuolį. Atvirkščiai. Istorija dovanojo mums skaudžią patirtį tam, kad praturtėtumėme, kad mūsų kultūroje susikirstų sudėtingos vizijos, ir nesvarbu, kaip tai vadinama politinių interesų grupėse.

Beje, Plutarchas¹ rašė, kad į politiką turėtų eiti žmonės tik iš pašaukimo ir jokių būdų ne mizantropai². Kiekviena Europos krašte šiandien gyvena keliolikos tautų atstovai, ir geriausiai sekasi tiems, kurie moka savo istorinę patirtį kūrybingai integruoti į dabartį. Po kelių dešimtmečių Lietuvą taip pat užpildys daugybė kitų tautų ir rasių žmonių. Tai įvyks savaime, nes kiekvieno krašto gyvavimui reikalinga įvairovė. Ji – kaip sėjomaina, be kurios dirva miršta ir joje įsiviešpatauja parazitai. Jei, būdami stipraus stuburo, kokie esame, ir gerais pavyzdžiais, kokie tebesame, išmokysime atvykusiuosius kalbėti ir rašyti lietuviškai, šie žmonės savo kitonišku žvilgsniu, gebančiu žvelgti per atstumą, pasakys daug tiesos apie mūsų kraštą. Jei ir nepasakys, bylos jų fizinis buvimas išvien su mumis. Tai bus emigrantų vaikai, politiniai ir karo pabėgėliai, keliaujantys specialistai, mišrios poros ir šeimos.

[...]

¹ Plutarchas (apie 46 m. – 120 m.) – graikų istorikas, biografas ir filosofas.

² Mizantropas – žmogus, kuris neapkenčia žmonių, jų vengia, šalinasi.

Išvykimas iš savo šalies – dar vienas mūsų laisvėjimo ypatumas. Jis būdingas ne tik lietuviams, jis aktualus visur. Vis girdžiu mane palietusius savo studento graiko žodžius: „Dar negimę, jau esame emigrantai.“ Kai kurios tautos emigraciją priima kaip prigimtį, juk išvykstame tik dėl vienos priežasties – siekdami išsilaivinti: nuo nedarbo, nuo šeimos dramos, nuo politikos, nuo vienatvės, nuo persekiojimo, nuo nelaimingos meilės, nuo to, kas erzina, svarbiausia – nuo savęs pačių... Galime guostis tik tuo, kad esame turtingi globalia mintimi ir ja gerokai lenkiame savo kaimynus. [...] Lietuva, palyginti su senaisiais Atėnais, dar jauna ir graži valstybė. Gražioje šalyje su gražiais žmonėmis viskas turi būti gražu. Ir tai jaudina.

467 žodžiai

Parengta pagal Dalios Staponkutės esė „Gražioje šalyje viskas turi būti gražu“, portalas *Pasaulio lietuvis*, 2018-08-18.

Prieiga internete <https://pasauliolietuvis.lt/grazioje-salyje-viskas-turi-buti-grazu/>

Galimi klausimai diskusijai (pokalbį palaikančiam vertintojui). Pokalbį palaikantis vertintojas gali rinktis klausimus iš čia pateiktų arba užduoti kitus su tekstu ir jame nagrinėjama problema bei diskusijos eiga susijusius klausimus.

1. Rašytoja teigia, kad laisvos Lietuvos kultūroje vyksta daug gražių permainų, bet esama ir tokios veiklos, kuri grįžta pelno troškimu ir nėra vertinga. Kokio meno, kokios literatūros rašytoja pasigenda šių dienų Lietuvoje?
2. Kodėl rašytoja pasigenda literatūroje šiuolaikinio kaimo problemų vaizdavimo, kodėl jo pokyčius laiko iškalbingais?
3. Rašytoja teigia, kad nors sovietinėje epochoje neturėjome laisvos Lietuvos valstybės, bet mūsų kultūros raida nebuvo sustabdyta. Kokių išgyventi padedančių savybių, jūsų nuomone, visuomenė įgijo okupacijos ir nepriteklių laikotarpiu?
4. Rašytoja teigia, kad migracija tautoms yra naudinga, ji ekonomikai ir kultūrai teikia įvairovės. Ar sutinkate su tokia mintimi? Pagrįskite savo atsakymą.
5. Kipre gyvenanti rašytoja Lietuvą vadina jauna, palyginti su Graikija, ir gražia valstybe. Kaip jūs apibūdintumėte Lietuvą, kuo ji ypatinga, įdomi?